

SÁBÁT HÁGÁDOL - CÁV (III. Mózes 6.1. – 8.36.)

שבת הגדול - צו

HAG PESZAH KASER VESZAMEAH

Már minden erőnkkel készülhetünk a „szabadság ünnepére”. Szombaton este, a Sábész kimenetelét követően azonnal beköszönt Pészach (פסח), a Széder estével megkezdődik kivonulásunk spirituális felidézése a szolgaság földjéről. Az ünnepet megelőzően már számos alkalommal taglaltuk Pészach főbb tudnivalóit, az alábbiakban röviden leírjuk, mi az amit az ünnepről feltétlen tudni kell. Pészach a csodával határos egyiptomi kivonulás, és megszabadulás emlékünnepe, amelyet a diaszpórában nyolc napon át tartunk. Első és utolsó két napja főünnep, a közte lévő négy nap félünnep. Az ünnep négy neve egyben jelentőségét is fémjelzi: 1. Pészach (פסח), az „elkerülés ünnepe”, mert a Tóra szerint a csapás „elkerülte” a zsidó házakat. 2. Hág HáMácot (חג המצות), a kovásztalan kenyér ünnepe. Emlékezve a történelmi eseményre, amikor őseink sietve hagyták el Egyiptomot, s nem volt elég idő a tészta megkelesztésére. Maga a mácá szó kovásztalan kenyeret jelent. Ennek tésztájába sütés előtt vízzen kívül mást nem lehet tenni. Nyolc napig – az egész ünnep alatt – csak kovásztalant eszünk. 3. Hág HáÁviv (חג האביב), a tavasz ünnepe. 4. Zmán Hérutenu (זמן הירושתנו), a szabadság ünnepe. Évszázadokon keresztül rabszolgasorban szenvedtek őseink Egyiptomban. Ám Isten meghallgatta Izrael gyermekeinek jajkiáltását. Mózes személyében olyan vezető támadt, aki a tömeg élére állva kivezette az embereket a szolgaságból. Ez az esemény mélyen belevésődött a közösségi emlékezetbe, a családi és a templomi életbe egyaránt. Az első két nap estjén kerül sor a Széder esti vacsorára, mely az ünnep legközpontibb eleme. Az ünnepet köszöntő este legfontosabb célja ugyanis az, hogy a családfő elmesélje gyermekeinek az ősi megszabadulás történetét, hogy továbbadja a hagyományt. Mindenki érezze úgy magát, mintha ő maga szabadult volna ki Egyiptomból. „...mert erős kézzel kivezetett az Örökkévaló Egyiptomból!” „כִּי בְּיַד חֲזָקָה הוֹצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם.” A széder szó (סדר) jelentése: rend. Az est házigazdája ugyanis meghatározott rendben vezeti le az estét. A széder este szerkezete sorrendben a következő: KÁDÉS: Ünnepet köszöntő ima. URHÁC: A házigazda kézmosása (ennek főképp tisztasági oka van). KÁRPÁSZ: A zöldséget (salátát, piros retket) sós vízbe mártva fogyasztjuk el. (A sós víz azokra a könnyekre emlékeztet, amelyeket őseink hullajtottak az egyiptomi szolgaság idején.) JÁHÁC: A középső mácá kettétörése. (A házigazda ezt kendőbe csomagolja és „eldugja”. A széder estét ugyanis addig nem lehet befejezni, amíg abból nem esznek, amíg ez a maceszdarab elő nem kerül. Ezt nevezik Áfikomán-nak.) MÁGID: A gyerek négy kérdést tesz föl édesapjának. MÁ NISTÁNÁ (מַה נִּשְׁתַּנָּה): Miben különbözik ez az éjszaka a többitől? A szülő válaszában elmeséli – hagyományos magyarázatokkal fűszerezve – az egyiptomi csodás megszabadulás történetét: ÁVÁDIM HÁJINU (עֲבָדִים הָיִינוּ): Szolgák voltunk Egyiptomban ... RÁHCÁ: Étkezés előtti kézmosás. MOCI-MÁCÁ: Áldást mondanak a maceszra. Ilyenkor esznek belőle először. MÁROR: Keserű fű, általában torma, amelyet azért eszünk, hogy a rabszolgasors keserűségét felidézzük. KORÉH: Két macesz közé tormát teszünk, s úgy esszük. (Emlékezésül a hajdan volt jeruzsálemi Szentélyre.) mSULCHÁN ARUCH: Terített asztal. A vacsorát kemény tojással kezdjük. CÁFUN: A „megtalált” áfikomán-t megkóstolják. BÉRÁH: Étkezés utáni ima. HÁLÉL: Hálaadó zsoltárokat mondunk. NIRCÁ: Kedves, játékos ünnepi dalok következnek befejezésül. A Haggáda állandóan visszatérő motívuma a négyes szám: négy pohár borból iszunk; a széder tálon négy alkalmi étel van: sült hús, főtt tojás, kovásztalan kenyér és keserű gyökér. A széder tálon mindezekon kívül még kárpász: zöldség, hároszet: almából, fahéjból, dióból, borból álló keverék, valamint sós víz is található. Kovásztalan kenyeret azért eszünk, mert ezt vitték magukkal őseink Egyiptomból. Sietve kellett távozniuk: nem volt idejük a tészta kelesztésére. A hároszet a vályogból gyúrt téglákra emlékeztet, amelyekkel őseink rabszolgaként dolgoztak. A sós víz a könnyeket idézi. A szédert levezető házigazda hangosan olvassa a Haggát, s a többiek vele éneklük a melódiákat. Az egész szertartás célja az, hogy érdeklődést keltsen a gyermekekben, s figyeljenek a Haggáda szövegére, az apa magyarázataira, s hogy a szokatlan szertartások láttán kérdezzenek, illetve a házigazda feleljen nekik.

A szombaton este beköszöntő Pészach előtt nem csupán lakásunkat tisztítjuk meg a chomectől, de mi magunk is megtisztulunk. Több évezredes szokás, hogy az ünnep beköszönte előtt a vallásos zsidók elmennek a mikvébe, és alámerülnek a rituális fürdőben. Ennek oka, hogy az embernek meg kell tisztulnia az ünnep tiszteletére. Ehhez hozzátartozik, hogy ilyenkor meg is kell nyíratkozni, de még a délelőtti órákban. Ez kiváltképpen fontos lehet, hiszen az Pészach második estéjétől megkezdődik az ómer-számlálás 49 napja, mely időszakban tilos nyíratkozás. Vallási előírás hét teljes héten át minden este számlálni a napokat, az ötvenedik nap Sávuoet ünnepe. E napok számolása a Tóra utasítása, hiszen mint írja a tan: “És számláljátok magatoknak a napokat az ünnep másnapjától, attól a naptól, midőn hozzátok a lengetés omerjét; hét teljes hét legyen. A hetedik hét után való napig számláljátok ötven napot...” E napok összekötő napok is, összekapcsolják az egyiptomi kiszabadulást (Pészach) a

Szináj-hegyi kinyilatkoztatással (Sávuot – שבועות), a törvény elfogadásával. Jelképezik, hogy a szabadság önmagában még nem old meg mindent, hiszen az egyik ember szabadságának szükségszerűen gátat vet egy másik ember szabadsága. Kívánatosak és szükségesek bizonyos rendező elvek, mindenkire egyaránt vonatkozó értelmes szabályok. A szabadság adományával rendelkező egyének néppé válásához törvények kellene. A szabadságot az Örökkévaló adta Pészáchkor, a törvényeket az Örökkévaló adta Sávuotkor. Ami a megtisztulást illeti, Pészach ünnepének beköszönnte előtt kora reggel szokás alámerülni a rituális fürdőben, a mikvében (מקווה), hogy fizikailag is megtisztulva tudjuk fogadni az ünnepet.

Szabad húst enni, csak az a kérdés, helyes-e. Ha pedig nem helyes, miért szabad? A teremtés történetében az Örökkévaló arról is rendelkezik, mi az, amit megehetnek az emberek és a menü kizárólagosan növényi alapú. Két katasztrófával, az Édenkertből való kiűzetéssel és az özönvízzel később, az utóbbi után újrafelépülő, benépesülő világban a Teremtő már engedélyezi a hús fogyasztását, viszont nem rejti véka alá rossz véleményét az emberiségről. Úgy tűnik, belátja, hogy túlzó követeléseket fogalmazott meg, az ember agresszív, önző késztetése túl erősek ahhoz, hogy vegetáriánus lehessen az emberiség. Engedményt tesz, bizonyos jobbak meggyőződése ellenére. Ugyanakkor – ahogy már a 13. századi filozófus, Tóra-kommentátor, Náchmánidész is hozzátette, különböző szabályokkal korlátozta, törvények közé szorította a húsfogyasztást. A vonatkozó kóseriségi előírások, így a vér fogyasztásának tilalma, amely már az özönvizet követően, a húsfogyasztás megengedésével párban megjelenik, Náchmánidész értelmezése szerint ezt a célt szolgálja. Az első lépés azon az úton, amely eljuttatja az embert ahhoz a belátáshoz, hogy állatokat gyilkolni azért, hogy elfogyasszuk őket, helytelen. A vér tilalma, mint az élet szimbólumáé, arra figyelmeztet minket, hogy az állati életet sem lenne szabad elvonnunk, ébren tartja bennünk a folyamatosan megszegett normának legalább a tudatát. Az ő véleményét osztja, sok száz évvel később, a vallásos cionizmus legnagyobb, alapító gondolkodója, Abraham Isaac Kook rabbi is. Ő is úgy látja, hogy az Örökkévaló bölcsen kalkulál az emberi teljesítőképességgel, az erkölcsi tökéletesedés lélektani korlátaival, de úgy gondolja, hogy az emberek fokozatosan, nemzedékeken keresztül, jobbak tehetőek, nevelésük eszköze a kóser étkezés szabályrendszere. A húsfogyasztással kapcsolatos bonyolult előírások legalább megnehezítik a húsfogyasztók dolgát és a vér tilalma a lelkiismeretüket sem hagyja nyugton. A kóser étkezési előírások, a húsfogyasztást illetően, átmeneti kompromisszumok, arra az időre, amíg az ember magasabb erkölcsi szintet ér el, továbbá ösztönzői is a fejlődésnek. A Teremtő bölcs, nem kér lehetetlent, kivárja és elősegíti, hogy fokról-fokra lehetségessé váljon. A cél a vegetarizmus Náchmánidész, Ráv Kook és az ő gondolataikat összefoglaló Yosef Agur szerint.

Hat éves kisfiúként, megfeszült figyelemmel nézem nővéremet, amint a térdén keletkezett sebbel foglalkozik. Száját előbb a hegre cuppantva majd elengedve azt, mindig benyelt egy- egy csepp vért, ahogy az kibuggyant. Úgy hiszem, itt találkoztam először a vér- evés koncepciójával. Azonban nővérem a maga vérét szopta – magam vérenek nyelése pedig játék, nem más, mint annak inspektálása, minőségellenőrzése, ha úgy tetszik. Magam vérenek nyelése bizonyosság afelől, hogy még mindig van vérem, íze is van, állaga, szaga és hőmérséklete is van, tehát valódi vagyok, autentikusan és elkülöníthetően létezem. Másik lény vérenek az evése-ivása más természetű. Azt már nem azért teszem, hogy bizonyosságot nyerjek hordozójának egészsége felől. Már csak a körülmény maga, hogy hozzáférésem van a más véréhez, nem jótéti alapállást sejtet. Ha valaki vére nem a saját testében van, bajba került, a vére nem ott van ahol lennie kéne. A vérnek a testen kívül csupán már csak absztrakt hasznai lehetnek- a vér egyetlen, és fő célja, hogy annak a testnek az ereiben csörgedezzen folyamatosan, amely őt kitermelte és fenntartja. Ennek a folyamannak a végleges elapadása halálot, halálunkat jelenti. Ha a testen belül állt meg, akkor felhagytam a fenntartásával, megalvadt, és azért. Ha a testen kívül állt meg, akkor pedig meglékeltek mint a törött korsót, elfolyt és azért. Tehát a vér zavartalan folyása mindenképpen az embernek/egyednek az egyik életfeltétele. Vérenek folyamában folyik felmenőinek a vére is („A vér kötelez”-mondja a népi bölcsesség), tehát nem csak életfeltétel, hanem élet-esszencia is. Jogosan vetődik fel az ötlet tehát, hogy egy másik lény vérenek az elfogyasztásával valahogy annak a lénynek az élet-erejét is magamévá teszem. Már csak amiatt is, hogy egyáltalán hozzáférésem adódott a véréhez. Ez azt mutatja, hogy a másik lény legyőztetett, még akkor is, ha nem általam, hanem valaki más által, még mindig én vagyok az, aki iszik, és ő az, akit isznak. A testből kifolyt vér hasznavehetetlenségében egyenesen kínos látvány. Amikor a testen kívülre kerül, nem más már, csak valamifajta vörös festék – abból pedig van jobb minőségű is, olyan, amelyik lassabban szárad, vagy nincsen szaga. Amikor a testen kívülre kerül, a vér már nem a test egészséges életfeltétele többé - csak még egy dolog, amit fel kell takarítani.

Az ókori áldozati kultusz leírásában több helyen visszatér a parancs, hogy tilos az áldozati állatok egy bizonyos fajta zsírjának és a vérnek a fogyasztása. A vér fogyasztását tiltó rendelkezés a hagyományos zsidó étkezési törvények között alapvetőnek számít, valószínűleg azért, mert a vért az élet, illetve az élet szentsége szimbólumának tekintették. Baruch E. Levine, a neves bibliakutató magyarázata szerint az egész áldozati kultusz alapvetően a helyettesítés gondolatára épül. Aki egy isteni parancsolatot megszegve bünt követ el, vagy akár csak közvetlenül Isten elé, azaz a Szentélybe lép, mint a papok, halálos veszélybe kerül. Egy állat feláldozását megfelelő eszköznek tartották a veszély elhárítására. A vér különösen alkalmasnak számított a helyettesítés feladatának betöltésére, hiszen az élet szimbólumának tekintették.

HÍREK A VILÁGBÓL

Ismét kiszedték a Siratófalban elhelyezett személyes üzeneteket. https://bzsh.hu/2025/04/08/elerkezett-az-ido-ismet-kiszedtek-a-siratófalban-elhelyezett-szemelyes-uzeneteket/
Pészáhi képek a Dokuforte oldaláról. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/unnepek/peszahi-kepek-a-dokuforte-oldalarol-1
Elutasították a feljelentését annak a II. kerületi tanárnak, aki egy diákját azzal a megjegyzéssel illette, hogy „Te amúgy is zsidó vagy, neked zsidó iskolában lenne a helyed”. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/elutasítottak-a-zsidozo-tanar-elleni-feljelentest
Bruck Edith: Az se felejtődjek el, amit mi, én személyesen is átéltem. https://kibic.hu/2025/04/08/bruck-edith-az-se-felejtodjek-el-amit-mi-en-szemelyesen-is-ateitem/
Liri Albag – „kívánj halált a Hamásznak és ellenségeinknek, ne nekem!” https://ujkelet.live/2025/04/10/liri-albag-kivanj-halalt-a-hamasznak-es-ellensegeinknek-ne-nekem/
Trump a Fehér Házban Netanjahu mellett: Közvetlen tárgyalásokat kezdünk Iránnal. https://izraelinfo.com/2025/04/08/trump-a-feher-hazban-netanjahu-mellett-kozvetlen-targyalasokat-folytatunk-irannal/
A béke jegyében Azerbajdzsán zsidó énekest küld az Eurovízióra. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/a-beke-jegyeben-azerbajdzsan-zsido-enekest-kuld-az-euroviziora
Titkos küldetés: Hitler női ételkóstolóinak sorsa. https://mult-kor.hu/titkos-kuldetes-hitler-noi-etelkostoloinak-sorsa-20250410
Rossz zászló alá állt be Orbán és Netanjahu. https://telex.hu/zacc/2025/04/05/netanjahu-orban-sajtotajekozato-zaszlo-cimer-csere
Macron: Franciaország júniusban elismerheti a palesztin államot. https://hvg.hu/vilag/20250409_emmanuel-macron-franciaorszag-palesztin-allam
Pészachi anekdóta: a tejes és a húsos fogsor. https://bzsh.hu/2025/04/10/a-tejes-esa-husos-fogsor/
Letartóztatták a két román férfit, akik zsidókra támadtak az M3 autópálya mellett. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/letartoztattak-a-ket-roman-ferfit-akik-zsidokra-tamadtak-az-m3-autopalya-mellett
Tomer Bar vezérőrnagy, az izraeli légierő főnöke el fogja bocsátani azokat az aktív tartalékosokat, akik aláírtak egy levelet, amelyben azt követelték, hogy a gázai túsok hazatérését helyezték előtérbe a Hamász elleni harc folytatásával szemben. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/az-izraeli-legiero-elbocsatja-a-tartalekosokat-akik-a-tuszok-elsobbseget-koveteltek-a-harcok-helyett
Bibi, jól szórakozol, miközben 59 tús 547 napja van a pokolban? https://kibic.hu/2025/04/06/bibi-jol-szorakozol-mikozben-59-tusz-547-napja-van-a-pokolban/
A túsalku, amiből nem lett semmi. https://ujkelet.live/2025/04/10/a-tuszalku-amibol-nem-lett-semmi/
Trump: Közel vagyunk a túsok hazahozatalához, kapcsolatban állunk Izraellel és a Hamászsal. https://izraelinfo.com/2025/04/10/trump-ha-katonai-beavatkozásra-lesz-szukseg-iranban-izrael-fogja-vezetni-azt-hirszuret/
Letenné a fegyvert a veszélyes terrorszervezet. https://infostart.hu/kulfold/2025/04/10/letenne-a-fegyvert-a-veszelyes-terrorszervezet
99 éves korában meghalt a két éve elítélt gépirónő, aki a stutthofi koncentrációs táborban dolgozott. https://444.hu/2025/04/07/99-eves-koraban-meghalt-a-ket-eve-elitelt-gepirono-aki-a-stutthofi-koncentracios-taborban-dolgozott
Több mint 8000 izraeli high-teches hagyta el az országot egy év alatt. https://izraelinfo.com/2025/04/07/tobb-mint-8000-izraeli-high-teches-hagyta-el-az-orszagot-egy-ev-alatt/
Izrael kontra USA: Orbán zsidó barátja se tudta meglágyítani Trump szívét. https://www.economx.hu/nemzetkozi-gazdasag/netanheju-trump-vamok-izrael-usa.807332.html
Fontos a teljes megtisztulás Pészach előtt. https://bzsh.hu/2025/04/10/fontos-atejles-megtisztulas-pszachelott/
Négy anticionista muszlim, akik Izrael elkötelezett támogatói lettek - 4. rész. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/egy-anticionista-muszlim-akik-izrael-elkotelezett-tamogatoi-lettek-4-resz
A fenti címmel közölt beszámolót az Israel Hayom című izraeli lap Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök budapesti látogatása idején történt tárgyalásokról. https://www.szombat.org/politika/attores-a-magyar-zsidok-elrabolt-vagyonanak-visszaszolgaltatasaban-leszarmazottjaiknak
Könyörtelenül – Túsdráma a Gólem Színházban. https://kibic.hu/2025/04/10/konyortelenul-tuszdrama-a-golem-szinhazban/
Magyarázat, vádemelés, leszerelés és pészachi üzenetek. https://ujkelet.live/2025/04/10/magyarazat-vademeles-leszereles-es-pszachi-uzenetek/

Netanjahu csak „a magyar túszeről” beszélt – Omri Miran felesége emlékeztette: „Kettő is van, remélem, nem felejtetted el” <https://izraelinfo.com/2025/04/07/netanjahu-csak-a-magyar-tuszrol-beszelt-omri-miran-felesege-emlekeztette-ketto-is-van-remelem-nem-felejtetted-el/>

Keményebben lép fel Gázában és Ciszjordániában, otthon pedig az őt vizsgáló titkosszolgálattal tűzött össze Netanjahu. https://hvg.hu/360/20250410_hvg-gaza-izraeli-palesztinok-hamasz-ciszjordania-netanjahu

Trump megfenyegette Iránt: Izrael vezeti majd a katonai csapást. <https://www.atv.hu/kulfold/20250410/trump-iran-izrael-usa-fenyegetes/>